

ساعت شروع امتحان: ۱۰ صبح
 زمان امتحان: ۷۰ دقیقه
 تاریخ امتحان: ۱۳۹۷/۰۳/۰۷

جمهوری اسلامی ایران
 اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
 اداره آموزش و پرورش منطقه ۱۶ تهران
 دبیرستان نمونه دولتی فرهنگ شهید شریفی

شماره سندلی:
 نام و نام خانوادگی:

نوبت امتحانی پایان نیمسال دوم

درس: علوم و فنون ادبی نام دبیر: آقایان کیانی راد و ملک محمدی

سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶

کلاس: ساجدین ۱ و ۲ و ۳

(رشته ادبیات و علوم انسانی)

بارم

- ۰/۵ ۱- یکی از آسان ترین و کاربردی ترین شیوه ها در بررسی و تحلیل متن چیست؟
- ۰/۵ ۲- «بلاغت» را تعریف کنید.
- ۰/۷۵ ۳- قلمرو «ادبی» در سه سطح بررسی می شود. این سه سطح را فقط نام ببرید.
- ۰/۵ ۴- چرا به زبان فارسی نو، «فارسی دری» هم گفته می شود؟
- ۰/۵ ۵- دو ویژگی از ویژگی های نثر «دوره سامانی» را بنویسید.
- ۱ ۶- دلایل گرایش نویسندگان به فارسی نویسی در دوره زمانی «قرن پنجم و ششم» چیست؟ (دو دلیل)
- ۰/۵ ۷- «صامت ها و مصوت ها» ی مصراع زیر را مشخص کنید.
 «عجب نیست از گل که خندد به سروی»
- ۰/۵ ۸- در بیت زیر، چند «هجای کوتاه» وجود دارد؟
 «یکی قطره باران ز ابری چکید
 خجل شد چو پهنای دریا بدید»
- ۱ ۹- نوع قاعده قافیه را در بیت های زیر، مشخص کنید
 الف) من از دست کمانداران ابرو نمی یارم گذر کردن به هر سو
 ب) نکونام و صاحب دل و حق پرست خط عارضش خوش تر از خط دست
- ۱ ۱۰- هر یک از اصطلاحات زیر را در مقابل بیت مربوط به آن بنویسید.
 «قافیه درونی»، «ذوقافیتین»
- ۱ ۱۱- بیت زیر را با خط عروضی بنویسید. سپس مرز هجاها را مشخص کنید و زیر هر هجا، علامت آن را بگذارید.
 الف) ای از مکارم تو شده در جهان خبر افکنده از سیاست تو، آسمان سپر
 ب) گلزار و باغ عالمی، چشم و چراغ عالمی هم درد و داغ عالمی، چون پانهی اندر جفا
- ۱ ۱۲- در بیت زیر، «واج آوایی» و «واژه آرایبی (تکرار)» را مشخص نمایید.
 «در زلف تو بند بود داد دل ما در بند کمند بود داد دل ما»
- ۰/۷۵ ۱۳- در عبارت های زیر، «سجع» را بیابید و نوع آن را مشخص کنید.
 الف) محبت را غایت نیست، از بهر آنکه محبوب را نهایت نیست.
 ب) صیاد بی روزی، ماهی در دجله نگیرد و ماهی بی اجل در خشک نمیرد.
 پ) دردیده دشمنان خار بود و بر روی دوستان خال.
- ۱ ۱۴- «موازنه» و «ترصیع» را در ابیات زیر نشان دهید.
 الف) جفا پل بود، بر عاشق شکستی وفا گل بود بر دشمن فشانندی
 ب) دانه باشی مرغکانت برچندد غنچه باشی کودکانت بر کنند
- ۱ ۱۵- انواع «جناس» را در بیت های زیر مشخص کنید
 الف) بهرام که گور می گرفتی همه عمر دیدی که چگونه گور بهرام گرفت
 ب) مکن تا توانی دل خلق، ریش دگر می گنی، می گنی بیخ خویش
 پ) گر مر او را این نظر بودی مدام چون ندیدی زیر مِشتی خاک، دام
 ت) ز مشرق سر کوی آفتاب طلعت تو اگر طلوع کند طالعم همایون است

۱۶- شعر زیر را بخوانید و با توجه به آن ، جدول را کامل کنید.

در کتاب آمد که در عهد قدیم	خانه ای می ساخت سقراط حکیم
چون به پایان بُرد کار آن سرا	آمدند از ره ، رفیق و آشنا
جمله گفتند : این بنای مُختَصِر	نیست در خورد تو، ای صاحب نظر
چون توانی زیستن در این قفس؟	این قفس نبود مقام چون تو کس
گفت در پاسخ: که ما را باک نیست	عارفان را خانه اَلّا خاک نیست
بیش از این گر یار یکدل داشتیم	بام خود تا عرش می افراشتم
در حقیقت یار یکدل ، کیمیاست	چون صدف ، کمیاب و چون دُر ، پُر بهاست

قلمرو زبانی (۲ مورد)	
قلمرو ادبی (۲ مورد)	
قلمرو فکری (۲ مورد)	

۱/۵

۱۷- اشعار زیر چه چیزی را توضیف می کنند؟

الف) به هوا در نگر ، که شکر برف	چون کند اندر او همی پرواز
راست ، همچون کبوتران سفید	راه گم کردگان، زهیبِتِ باز
ب) ای خواجه ، رسیده است بَلندیت به جایی	کز اهلِ سماوات به گوشِ تو رسد صوت
گر عَمَر تو چون قد تو باشد به درازی	تو زنده بمانی و بمیرد ملک و الموت

۲/۵

۱۸- حکایت زیر را بخوانید و جدول زیر را کامل نمایید.

پارسا زاده ای را نعمت بیکران به دست افتاد ؛ فسق و فجور آغاز کرد. باری ، به نصیحتش گفتم : ای فرزند ، دَخل ، آبِ روان است و عیش، آسیابِ گردان ؛ یعنی خرج فراوان کردن ، مُسَلِّم کسی را باشد که دَخلِ مُعین دارد. پسر ، این سخن در گوش نیاورد و بر قولِ من اعتراض کرد . دیدم که نصیحت نمی پذیرد و دَمِ گرم من در آهِنِ سَرِدِ او اثر نمی کند ؛ پس روی از مُصاحبت با او بگردانیدم .

قلمرو زبانی (۲ مورد)	
قلمرو ادبی (۲ مورد)	
قلمرو فکری (۱ مورد)	

۱/۵

۱۹- حکایت زیر را بخوانید و آن را از دیدِ قلمرو «ادبی» و «فکری» بررسی کنید.

روزی شخصی پیشِ بهلول ، بی ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرطِ ادب به جا نیاوردی؟ او گفت: چه کنم؟ آب و گِلِ مرا چنین سرشته اند . گفت : آب و گِلِ تو را نیکو سرشته اند ، اما لگد کم خورده است.

قلمرو ادبی (۲ مورد)	
قلمرو فکری (۲ مورد)	

تندرست و پیروز باشید
کیانی راد و ملک محمدی
خرداد ۱۳۹۷